

Lijf en leden

Weinig beschadigde en kreupele koeien is mogelijk

Een van de uitvloeisels van de maatschappelijke bemoeienis met de veehouderij is toenemende aandacht voor dierwelzijn. Om welzijns-vriendelijke productie te stimuleren wordt gekeken naar kreupel- en huidproblemen in relatie tot de stalrichting.

In verschillende ASG-projecten is een indruk van het welzijn van koeien verkregen door naar de koe zelf te kijken. Daarbij is vooral gelet op kenmerken die over een lange periode pijn veroorzaken. Kenmerken moeten wel te scoren zijn, in die zin dat het scoren gemakkelijk te leren is en dat het niet veel tijd vraagt.

Voor het scoren van gangen en huidbeschadigingen is dat het geval. Gangen worden gescoord met een systeem van 1 (perfect lopen) tot 5 (op drie benen lopen) bij koeien die op de mestgang lopen. Huidbeschadigingen worden gescoord met een systeem waarbij de grootte en de aard van de beschadiging (gesloten, open, ontstoken) op verschillende plaatsen op het lichaam worden gescoord. Bij de buitenhak zou dat vertaald kunnen worden met een kale hak, een open wond en een dikke hak.

Veehouders blijken prima zelf te kunnen scoren, vooral bij de koeien van collega's. Als het om de eigen koeien gaat, voorkomt bedrijfsblindheid soms een objectieve waarneming. Op de website www.vsys.nl is het scoren te oefenen (rubriek publicaties, powerpoint/filmpjes).

Een derde kreupel

In tabel 1 is van praktijkprojecten aangegeven hoeveel procent van de koeien kreupel was met daarbij ook het beste en slechtste

bedrijf. In alle projecten zijn bedrijven die nauwelijks kreupele koeien hebben, terwijl er ook bedrijven zijn waar een derde van de koeien kreupel loopt. Een goed uitgebalanceerd rantsoen, een droge, vlakke en stroeve vloer, behandelen van mortellaro en stinkpoot en bekappen voordat standveranderingen optreden, dragen bij aan een veestapel die goed uit de voeten kan.

Het belangrijkste is echter dat kreupelheden geconstateerd worden. Blijkbaar went het snel als koeien slecht lopen, ze vallen niet meer op, ze lopen altijd zo. Kreupele koeien produceren minder, vreten minder, moeten meer opgehaald worden, zijn in een mindere conditie en zijn gevoeliger voor andere aandoeningen.

Huidbeschadigingen

Het percentage koeien met een ernstige huidbeschadiging (open wond of ontstoken) varieert van 20 tot 90 procent. Huidbeschadigingen worden meestal veroorzaakt door de huisvesting en zelden door andere koeien. Beschadigingen aan de nekband worden in de meeste gevallen veroorzaakt door het voerhek, soms door de schoftboom. Voor de grotere koeien in het koppel is de bovenbuis dan te laag, waardoor zelfs ontstekingen aan de nekband ontstaan.

Hakken en knieën hebben veel te lijden

Vragen?

Gidi Smolders

Voor vragen over dit artikel kunt u aanstaande maandag tussen 12.00 en 13.00 uur telefonisch contact opnemen met de auteur(s) door te bellen naar: 0320-238238

Verwondingen op de romp zijn vaak het gevolg van uitsteeksels in de loopgangen of van boxafscheidingen.

Als veel koeien op dezelfde plaats op het lichaam beschadigingen hebben, wordt het tijd na te gaan wat de oorzaak kan zijn: wondjes in de vang, bulten op de boeg of bulten op de rug geven aan dat boxafscheidingen niet bij de koeien passen en dat bij het voerhek standers of spantpoten de toegang belemmeren.

De hakken en de knieën van de koeien hebben het meest te lijden, op alle bedrijven komen daar de meeste beschadigingen voor. Onvoldoende strooisel, ook op een zachte ondergrond, slecht passende boxen, waardoor koeien zich in en uit boxen moeten wringen, overbezetting waardoor koeien onvoldoende liggen, dragen bij aan beschadigde hakken en knieën. Uit het onderzoek blijkt dat koeien met ernstige beschadigingen een half punt minder scoren voor conditie dan koeien zonder beschadigingen.

Ing. A. A. Smolders, onderzoeker veehouderij ASG

Tabel 1 – Percentage kreupele koeien (score > 2,5) in diverse projecten

bedrijven in projecten	gemid. beste slechtste		
weerstand (biologisch)	12	2	31
Caring dairy (smile bedrijven)	15	7	44
Koeien & Kansen	17	1	34
ref. Koeien & Kansen	18	2	35
koper en zink (N.Br. en L.)	23	7	43
welzijnsond. (LEI-bedrijven)	25	7	41

